

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

АНТОН ВАН ДАЈК

(1599 - 1641)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 1999

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

40

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић и Људмила Иваз

АНТОН ВАН ДАЈК

Најславнији уметник фламанске школе XVII века после Рубенса је Антон Ван Дајк. За њега се обично каже да је Рубенсов ученик; у ствари он је учио сликарство код једног мање познатог мајстора, Ван Балена, а у Рубенсов атеље ступио је као већ изучен сликар; штавише, скоро одмах по доласку код Рубенса постао је његов главни помоћник. Али је, ипак, Ван Дајк достигао своју зрелост и створио свој стил под веома јаким и директним утицајем Рубенса. Изузетно обдарен, он се још као дечак развио у истинског сликара: у шеснаестој години био је већ свршио школу код Ван Балена, у седамнаестој је сматран за мајстора и имао је, кажу, своје ученике, у осамнаестој је био главни стуб Рубенсовог атељеа, а у двадесетој је био "скоро исто тако славан као Рубенс" и већ тада позиван у Енглеску, да ради за двор.

Син једног богатог анверског трговца свилом, добро васпитан, по природи жив, оштроуман, љубазан и дружеван, уз то веома пријатне спољашњости и одличних манира, Ван Дајк је био један од оних људи који својом личношћу освајају већ при првом сусрету.

Стеван Момчиловић, 1964

Антон Ван Дајк, најчувенији од Рубенсових ученика, специјализовао се, на пример, за портрете и с њима је постигао највећи успех. И општа схема слике и држање портретисане личности код Ван Дајка, много су мирнији него код Рубенса, а и његове боје су пригушене. Обично је приказана личност у

тренутку одмора, или бар смирености, држање је пуно достојанства, позадина је увек вештачка: неодређен предео или подножје неког стуба. Као дворски сликар енглеског краља Чарлса I, Ван Дајк је зачетник енглеске школе портретиста.

Како препознати уметности: Барок, 1980

Антон Ван Дајк био је реткост међу сликарима, чудо од детета. Пре него што је напунио двадесет година био је Рубенсов најцењенији помоћник. Али њему је недостајала виталност и моћ уобразиље старијег мајстора. Његова слава се заснива углавном на његовим портретима, нарочито на онима које је сликао у Енглеској као дворски сликар Чарлса I, у годинама 1632-41. Међу најпривлачнијима је *Чарлс I у лову*, где краљ стоји поред коња и два коњушара наспрам позадине коју затвара пејзаж. Ова слика која представља владара у неусиљеној пози могла би се назвати "портретом коњаника који је сјахао" - мање је строга него свечани државни портрет, али не и мање велелепна. Немиран барокни покрет оквира чудно одудара од надмене елеганције краљеве позе, која још увек одаје стилизовану љупкост елизабетијанских портрета. Ван Дајк је маниристички дворски портрет учинио савременим, препричавши га сликарским језиком Рубенса и Тицијана. Он је створио нову традицију аристократског портрета која је трајала у Енглеској до краја XVIII века, а имала је исто тако знатног утицаја и у Европи.

Хорст Валдемар Јансон, 1969

Ево како бих замислио портрет Ван Дајка, скициран оловком на брзу руку, "потезима без много прелаза".

То је млад принц краљевске крви, коме све иде на руку: лепота, отменост изгледа, покрета и одеће, блистава даровитост, младалачки геније, јединствено васпитање, а пре

свега срећна случајност његовог високог порекла; љубимац учитељев, а мајстор међу својим друговима; цењен свугде, свуда зват и свугде слављен, на страни још више него у рођеној земљи; раван највећој господи, љубимац краљева и њихов пријатељ; предодређен да стекне највише жељена блага овог света: таленат, велики глас, част, раскош, задовољење страсти, пуστοловине; вечно млад, чак и у зрелим годинама, али вечно пуст и несмирен све до последњег дана раскалашан, коцкар, похлепан, дарезљив до расипности, живи ђаво и, као што би се рекло у његово време, човек који продаје душу ђаволу да би се домогао дуката које одмах баца шаком и капом, на коње, на раскош, на љубакања са женама које га упропашћују; заљубљен у своју уметност колико се замислити само може, али свакад приправан да је жртвује мање племенитим страстима, мање срећним наклоностима, мање верним љубавима; изданак снажног стабла, љубак, витке грађе, као што се често дешава у другом колелу великих родова.(...)

И поред замашности његовог сликарског дела, упркос бесмртних портрета, душе приступачне најтананијим осећањима, упркос особеног стила, личне отмености, укуса, осећања мере и привлачности у свему чега би се дотакао, оправдано би се могло поставити питање: шта би био Ван Дајк без Рубенса.

Како би видео природу, како би схватао сликарство? Какву би палету створио? Како би изгледало његово моделовање? Које би законе колорита утврдио? Какву би поетику усвојио? Да ли би био више сродан Италијанима, да ли одлучније под утицајем Коређа или пак Веронеза? Да се револуција коју је извршио Рубенс догодила неколико година доцније или да се уопште није догодила, каква би била судбина оних привлачних духова којима је мајстор прокрчио све путеве, којима је било довољно да гледају при сликању да би сликали као што се никад пре њега није сликало и да посматрају

целокупност његових дела онако како их је он замислио и друштво свога времена онакво какво је било постало па да сагледају, у њиховим коначним односима, два света заувек повезана један с другим, подједнако нова, модерно друштво и модерну уметност? Који би међу њима могао да преузме на себе слична открића?(...)

Био је двадесет четири године млађи од Рубенса; у његовој личности нема ниједног обележја XVI века. Припадао је првом поколењу XVII века, а то се осећа. То се осећа и у телесном и у душевном погледу, по човеку и по сликару, по његовом лицу и по наклоности према лепим лицима; то се нарочито осећа на његовим портретима. У тој области он је од овог света, на један сјајан начин, изразит представник свога света и свога доба. Пошто никад није створио тип који би му се наметао својом снагом и одвраћао га од стварности, он је прецизан, види тачно, уочава сваку сличност. Можда је позајмио свима личностима које су му позирале понешто од привлачних својстава своје личности: неусиљено отмен изглед, отменију обнаженост, господственије ношеће одела и лепше наборе на тканинама, уједначено лепе, чисте и беле руке.

Ежен Фромантен, 1875

Библиотека Мајнице српске прередила је изложбу поводом четиристогодишњице рођења фламанског сликара Антонија Ван Дајка. Отворена је од 9. јула до 2. августа 1999. године у вијетринама испред Свечане сале Мајнице српске, а коришћена је зраћа из збирки БМС.

КАТАЛОГ

1. С. П. Павлов. Избранные сочинения. Москва. Издательство Академии Наук СССР, 1951. 270 стр.

2. Павлов И. И. Избранные сочинения. 1900. Павлов И. И. Павлов И. И. Избранные сочинения. 1903. 1904. 1905.

3. Павлов И. И. Избранные сочинения. 1900. Павлов И. И. Павлов И. И. Избранные сочинения. 1903. 1904. 1905.

M. L. van Dyck F.

ЛИТЕРАТУРА

1. A holland és flamand festészet nemzeti sajtóságai / írta Oberschall Magda. - Budapest : J. Kertész, [1868]. - 59 str.
2. Flandre / par Max Rooses. - Paris : Hachette et Cie, 1913. - VIII, 449 str., [4] lista s tablama
3. Drei Jahrhunderte vlämische Kunst / CX. Ausstellung der Vereinigung Bildender Künstler Wiener Secession. - Wien : Verein der Museumfreunde, 1930. - 66 str., [47] listova s tablama reprodukcija

Аутопортрет са суншокретом

4. Стари мајстори / Е. Фромантен. - Нови Сад : Матица српска, 1952. - 279 стр.
5. Peinture flamande : des origines à 1550 / Paul Fierens. - Paris : Braun et Cie, cop. 1953. - [60] str.
6. Peinture flamande : de 1550 à 1800 / Paul Fierens. - Paris : Braun et Cie, cop. 1953. - [60] str.

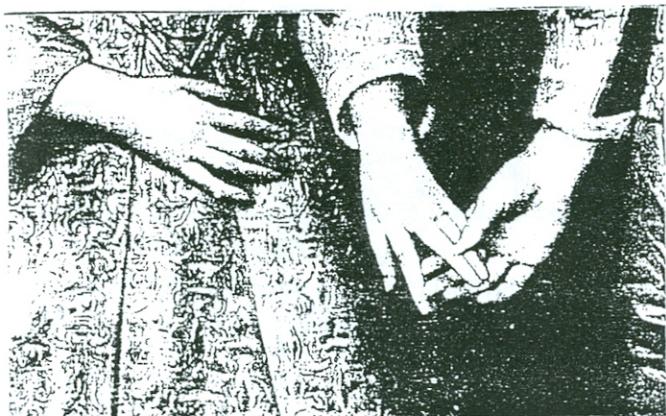
7. Flamanska umetnost XVII veka. - Beograd : Narodni muzej, 1957. - 89 str., [26] str. s tablama reprodukcija
8. The National Gallery, London / text by Philip Hendy. - 3rd ed. - London : Thames and Hudson, 1958. - 195 str.
9. Crteži majstora iz kolekcije Fodor u Amsterdamu. - Beograd : Narodni muzej, 1960. - 20 str.
10. Slikarstvo i vajarstvo baroka i XVIII veka / predavanja Momčila Stevanovića. - Beograd : Umetnička akademija, 1964. - 233 str.

Јудин пољубац

11. Flamanska i holandska škola / tekst W. F. Lewinson-Lessing i saradnici. - Beograd : "Jugoslavija", 1965. - XVII str., [182] str. s tablama
12. Barok i rokoko / Germain Bazin. - Beograd : Jugoslavija, 1966
13. La Belgique : historique et culturelle / Theo Luykx. - Bruxelles : Meddens, 1966. - 248 str.
14. The art of portrait painting / Gordon C. Aymar. - Philadelphia : Chilton Book, 1967. - XIV, 337 str.

15. Општа историја уметности. 3 / Ђина Пискел. - Београд : "Вук Караџић", 1969. - 239 стр.
16. Huit siècles de peinture. - Bruxelles : Arcade, 1969. - 478, [1] str.
17. Van Dyck / Sándy Erika. - [Budapest] : Corvina, 1970. - 31 str., 50 str. s tablama
18. Stara pinakoteka, München / [besedilo Roberto Salvini...et al. - V Ljubljani : Mladinska knjiga, 1973. - 171 str.
19. Baroque and Rococo / Germain Bazin. - London : Thames and Hudson, 1974. - 288 str.

Дечији краљевски пар, детаљ

20. Лувр, Париз / [текстови Ђиђета Дали Реголи... и др. - 3. изд. - Београд : "Вук Караџић" ; Љубљана : Младинска књига ; Загреб : Младост, 1978. - 171 стр.
21. Pictori olandezi și flamanzi din secolul al XVII-lea / Eduard Plietzsch. - București : Meridiane, 1978. - 2 knj. (239, str., [60] tabli reprodukcija; 195 str.)
22. Holandsko i flamansko slikarstvo / izbor i uvod Christopher Brown. - [1. hrvatsko izd.]. - Zagreb : Grafički zavod Hrvatske, 1978. - [15], 96 str.

23. Barok. - [1. izd.]. - Београд : "Vuk Karadžić", 1980. - 64 стр.
24. Галерија слика Дрезден / [текст Лича Колоби Рагјанти ... и др. - [1. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1980. - 169 стр.
25. Ермитаж Лењинград / [текст Т.Арапова ... и др. - [1. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1980. - 171 стр.
26. Национална галерија, Вашингтон / [текстови Ђампаоло Гандолфо ... и др. - [3. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1980. - 171 стр.
27. Историја уметности : преглед развоја ликовних уметности од праисторије до данас / Н. W. Janson u saradnji sa Dorom Jane Janson. - Београд : Prosveta, 1987. - 611 стр.

Христос и прељубница

28. The history of art. - New York : Exeter Books, 1987. - 927 стр.
29. From Giotto to Cézanne / Michael Levey. - [Reprinted ed.]. - London : Thames and Hudson, 1989. - 324 стр.
30. Прадо, Мадрид / [текстови Ана Палукини, Карло Лудовико Рагјанти, Лича Рагјанти Колоби. - [2. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1990. - 171 стр.
31. Уметничко-историски музеј, Беч / [текстови Ђорђо Фагин ... и др. - [3. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1990. - 171 стр.

32. Уфици, Фиренца / [текстови Биђета Дали Реголи...и др. - [3. изд.]. - Београд : "Вук Караџић", 1990. - 171 стр.
33. Die Geschichte der Malerei / Wendy Beckett. - Köln : DuMont, 1995. - 400 str.
34. Les Maîtres d'Antrefors / par Eugène Fromentin. - Paris : Nelson : Éditeurs, [s.a.]. - 383, [1] + 1 sl. aut.
35. Anton van Dyck / eingeleitet und ausgewählt von Hugo Kehrer. - München : H. Schmidt, [s. a.]. - 88 str.

ФОТОГРАФИЈЕ

36. Il Riposo in Egitto / A. van Dyck. - [Dresden : Stengel & Co., s. a.]. - 1 fotogr.
37. Portrait of Archduchess Isabella Clara Eugenia / A. Van Dyck. - [S. l. : s. n., s. a.]. - 1 fotogr.
38. The Blessed Herman Joseph / A. Van Dyck. - [S. l. : s. n., s. a.]. - 1 fotogr.

ЦРНОБЕЛЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ

39. *Дама са виолончелом*
40. *Јудин њољубац*
41. *Христос и њрељубница*
42. *Свети Јован Јеванђелиста*
43. *Ојай Цезар Алесандро Скаља*
44. *Ауђојорјорей са сунцокрејом*

- 45. Дечији краљевски њар, детаљ
- 46. Крунисање њрновом круном
- 47. Човек на коњу и ѓлаве њрију коња
- 48. Сѓудија крава
- 49. Дедал и Икар

РЕПРОДУКЦИЈЕ У БОЈИ

- 50. Ауѓоѓреѓ
- 51. Амор и Психа

Јудин пољубац, детаљ

- 52. Дечији краљевски њар
- 53. Сер Роберѓ Ширли
- 54. Леги Ширли
- 55. Франсоа Ланѓлоа

- 56. *Томас Венѿворѿ*
- 57. *Лордови Џон и Бернард Сѿѿуарѿ*
- 58. *Три ѓлаве Чарлса I*
- 59. *Породични ѿпортрети*

Дама са виолончелом

- 60. *Портрети двеју дворских дама краљице Анријетте Марије*
- 61. *Портрети Чарлса I*
- 62. *Елена Грималди Каѿанео*
- 63. *Деца енѓлескоѓ краља Чарлса I*
- 64. *Портрети човека у оклоју*
- 65. *Краљица Анријетта Марија*

АНТОН ВАН ДАЈК
1599 - 1641

ИЗДАВАЧ

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

УРЕДНИК

Миро Вуксановић

АУТОРИ КАТАЛОГА

Ксенија Светличих и Људмила Иваз

ПРИПРЕМА

Тихомир Светличих

УМНОЖАВАЊЕ

Софија Ђурђевић

ПОВЕЗ

Милорад Родић

ТИРАЖ

50 примерака